

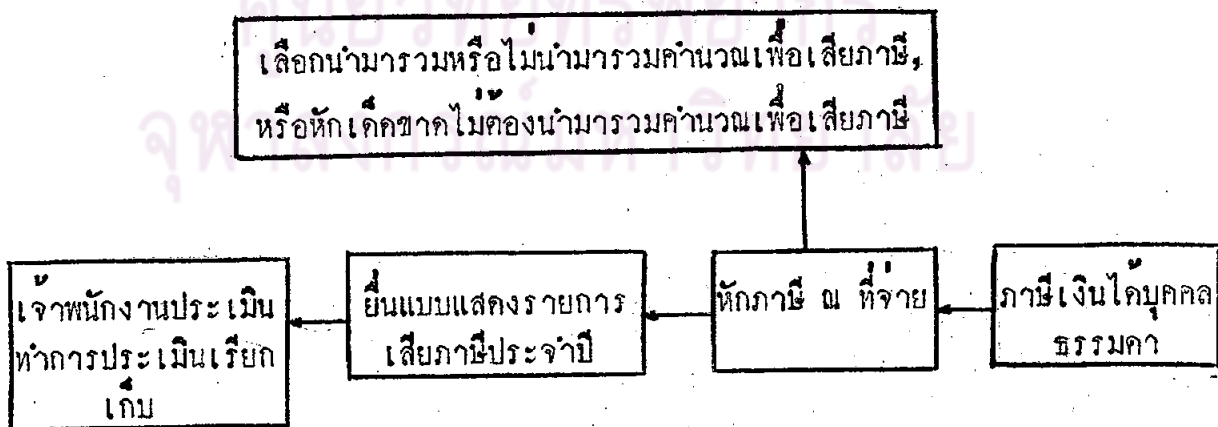
วิเคราะห์การบริหารงานของสำนักงานสรรพากร ในด้านการจัดเก็บภาษีอากรในเขตอำเภอเมือง เชียงใหม่

เมื่อจะทำการวิเคราะห์การบริหารงานของสำนักงานสรรพากรในด้านการจัดเก็บภาษี ในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ เราควรจะต้องศึกษาถึงระบบการจัดเก็บภาษีอากร ความประมวลรัษฎากรว่าได้กำหนดระบบการจัดเก็บภาษีอากรไว้อย่างไรบ้าง และการบริหารงานในด้านการจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพากร ว่าใช้วิธีการอย่างไรบ้างในการบริหารงานจัดเก็บภาษีอากร ซึ่งจะทำให้เราทราบว่าการบริหารงานของสำนักงานสรรพากรในเขตอำเภอเมือง เชียงใหม่ที่ใช้อยู่ในขณะนี้ว่าเหมาะสมหรือไม่

ระบบการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตามประมวลรัษฎากร

รูปที่ ๑

ระบบการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

• เจ้าพนักงานฯ จะทำการประเมินเรียกเก็บจากผู้เสียภาษีก่อนถึงกำหนดระยะเวลายื่นแบบแสดงรายการได้ตามมาตรา ๕๘ ทวิ และมาตรา ๖๐ ทวิ.

ประมวลรัษฎากรไว้วางระบบการหักเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ไว้ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ หักภาษี ณ ที่จ่าย ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ประมวลรัษฎากรได้กำหนดให้หักเก็บโดยวิธีการหักภาษีไว้ ณ ที่จ่าย และนำส่งภายในระยะเวลาที่กฎหมายประมวลรัษฎากรได้กำหนดไว้

ภาษีหัก ณ ที่จ่ายตามขั้นตอนที่ ๑ ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีสิทธิที่จะเลือกโดยนำเงินได้พึงประเมินที่ถูกหักภาษีไว้ ณ ที่จ่าย มารวมคำนวณเพื่อเสียตามขั้นตอนที่ ๒ (ยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีประจำปี) ก็ได้ เช่น เงินได้พึงประเมินประเภทดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร, เงินได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์อันเป็นมรดก หรืออสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาโดยมิได้มุ่งในทางการค้าหรือหากำไร และเงินได้พึงประเมินบางประเภทที่ถือว่าเป็นการหักเก็บโดยไม่ต้องนำมารวมคำนวณเพื่อเสียภาษีตามขั้นตอนที่ ๒ เช่น เงินได้พึงประเมินตามมาตรา ๕๐(๖) วิชาชีพอิสระ เช่น วิชากฎหมาย การประโศกศิลป์, วิศวกรรม, สถาปัตยกรรม, การบัญชี ฯลฯ ที่ผู้รับเงินได้มิได้มีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทย

ขั้นตอนที่ ๒ ยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีประจำปี ต้องนำเงินได้พึงประเมินทุกประเภทที่ได้รับจากการประกอบกิจการตลอดปีภาษี มารวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภายในเดือนมีนาคมของทุกปี ภาษีหัก ณ ที่จ่ายตามขั้นตอนที่ ๑ ให้นำมาเครดิตออกจากภาษีที่ต้องชำระจริงตามขั้นตอนที่ ๒ เหลือเท่าใดให้ชำระเท่านั้น

ขั้นตอนที่ ๓ เจ้าพนักงานประเมินทำการประเมินเรียกเก็บ ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่เสียภาษีไว้ในขั้นตอนที่ ๑ และขั้นตอนที่ ๒ ไม่ครบถ้วน จะต้องถูกประเมินเรียกเก็บ เมื่อเจ้าพนักงานประเมินมีหลักฐานที่แสดงว่าผู้เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเสียภาษีไว้ไม่ครบถ้วน

การบริหารงานจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

สำนักงานสรรพากรจังหวัดเชียงใหม่ และสำนักงานสรรพากรอำเภอเมืองเชียงใหม่ ได้ดำเนินการบริหารงานจัดเก็บดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ กรมจัดเก็บโดยการหักภาษี ณ ที่จ่าย ทางสำนักงานสรรพากร
อำเภอเมือง เชียงใหม่ ใ้ค้ ออกหนังสือขอความร่วมมือในการ เสียภาษีและชี้แจงแนะนำการหัก
ภาษีไว้ ณ ที่จ่ายให้ถูกต้อง ไปยังผู้มีหน้าที่หักภาษีไว้ ณ ที่จ่าย

ขั้นตอนที่ ๒ กรมจัดเก็บโดยวิธีการที่ผู้เสียภาษียื่นแบบแสดงรายการเสียภาษี
(ผู้เสียภาษีประเมินตนเอง) จะใช้วิธีการขอความร่วมมือในการ เสียภาษี โดยจัดส่งเจ้า-
หน้าที่ ออกไปทำการสำรวจแหล่งภาษีและรายได้ของผู้เสียภาษี เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับ
รายได้ของผู้เสียภาษีเพื่อใช้ข้อมูลเหล่านั้นในการกำหนดรายได้ของผู้เสียภาษีว่าในปีนี้ ท่าน
ควรจะยื่นรายได้เพื่อเสียภาษีเป็นจำนวนเงินเท่าใด โดยทางสำนักงานสรรพากรจังหวัด
เชียงใหม่ จะมีหนังสือขอความร่วมมือในการ เสียภาษีไปยังผู้เสียภาษี หน่วยงานที่ปฏิบัติ
คือ หน่วยงานพิเศษที่จัดตั้งขึ้นเพื่อทำการสำรวจแหล่งภาษี และสำรวจรายได้ของผู้เสียภาษี
โดยเฉพาะ

ขั้นตอนที่ ๓ เจ้าพนักงานประเมินทำการประเมินเรียกเก็บ โดยการออกหมาย
เรียก หน่วยงานที่ปฏิบัติคือหน่วยงานตรวจสอบภาษีอากร โดยอาศัยข้อมูลจาก

- ข้อมูลจากการสำรวจแหล่งภาษี และรายได้ของผู้เสียภาษี
- ข้อมูลจากหน่วยงานเก็บรักษาแบบเสียภาษีบุคคลธรรมดาหัก ณ ที่จ่าย
- ข้อมูลจากหน่วยงานวิเคราะห์แบบเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
- ข้อมูลจากหน่วยงานกำหนดรายรับขั้นต่ำ
- ข้อมูลจากหน่วยงานสืบสวนประมวลหลักฐาน

จากการศึกษาถึงระบบการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และการบริหารงาน
จัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จะเห็นได้ว่า

ขั้นตอนที่ ๑ การจัดเก็บโดยวิธีการหักภาษีไว้ ณ ที่จ่ายนั้น ประมวลรัษฎากร
ได้กำหนดให้ผู้มีหน้าที่หักภาษีไว้ ณ ที่จ่าย มีหน้าที่หักภาษีไว้ ณ ที่จ่าย และนำส่งภายในกำหนด
เวลาตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ เพื่อเป็นการกระตุ้นเตือนให้ผู้มีหน้าที่หักภาษีไว้ ณ ที่จ่าย
ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย และเป็นประโยชน์ต่อการจัดเก็บภาษีอากรในขั้นตอนนี้ ทาง
สำนักงานสรรพากรอำเภอเมือง เชียงใหม่จึงขอความร่วมมือในการ เสียภาษี และชี้แจงแนะนำ

การหักภาษีไว้ ๗ ที่จ่ายให้ถูกต้อง ไปยังผู้มีหน้าที่หักภาษีไว้ ๗ ที่จ่าย นอกจากจะก่อให้เกิด
 เกิดประโยชน์ต่อการจัดเก็บภาษีแล้ว ยังเป็นการลดการจกเก็บโดยวิธีการที่เจ้าพนักงาน
 ประเมิน ทำการประเมินเรียกเก็บ และลดงานคืนเงินภาษีอีกด้วย เพราะผู้มีหน้าที่หักภาษี
 ไว้ ๗ ที่จ่าย โดยปฏิบัติถูกต้องแล้วนั้นว่า มาตรการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในชั้นตอน
 ที่ ๑ โดยการออกหนังสือขอความร่วมมือและชี้แจงแนะนำการหักภาษีไว้ ๗ ที่จ่าย ไปยังผู้
 มีหน้าที่หักภาษี ๗ ที่จ่าย เป็นมาตรการที่ดี

ขั้นตอนที่ ๒ การที่ผู้บริหารงานจัดเก็บภาษีอากรภายในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่
 ได้ใช้วิธีการออกสำรวจแหล่งภาษีและรายได้ของผู้เสียภาษี และออกหนังสือขอความร่วมมือ
 ในการเสียภาษี ทำให้สามารถค้นพบแหล่งภาษีใหม่ และเป็นการกระตุ้นเตือนให้ผู้เสียภาษี
 ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อการจัดเก็บภาษีอากรเพราะสามารถจะ
 จัดเก็บภาษีได้ทั่วถึง และใกล้เคียงสภาพความเป็นจริง

นอกจากนี้ วิธีการวิเคราะห์โดยอาศัยข้อมูลจากการสำรวจฯ โดยแบ่งแยก
 แบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีออกเป็นแบบต่าง ๆ ตามที่โลกด้ามาแล้วในบทที่ ๒ ทำให้
 ลดการจกเก็บในชั้นตอนที่ ๓

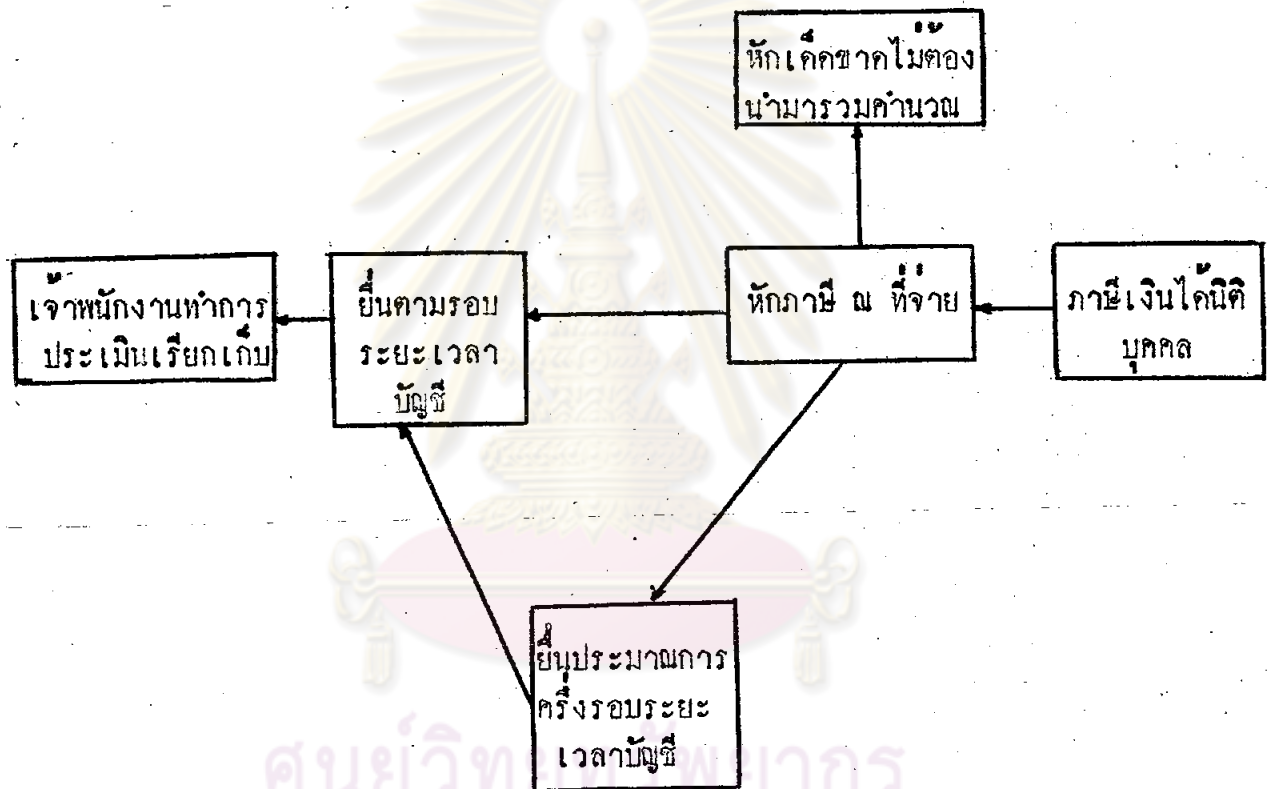
มาตรการที่ใช้ในชั้นตอนนี้ นับว่าเป็นมาตรการที่ดีอันหนึ่ง เพราะสามารถ
 จัดเก็บภาษีอากรได้ทั่วถึง และสามารถลดงานจัดเก็บภาษีอากรในชั้นตอนที่ ๓

ขั้นตอนที่ ๓ โดยปกติแล้ว การจัดเก็บภาษีอากรตามขั้นนี้จะเป็นการปราบปราม
 ผู้ที่มีใ้ปฏิบัติตามกฎหมายประมวลรัษฎากร เนื่องจากการจัดเก็บตามขั้นตอนที่ ๑ และขั้นตอน
 ที่ ๒ ที่สามารถลดงานจัดเก็บภาษีอากรตามขั้นตอนนี้แล้ว และผู้บริหารงานจัดเก็บภาษีอากร
 ยังได้เพิ่มเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานตรวจสอบภาษีอากรอีก ๕ นาย ก็เพื่อจะทำให้ลดการจก
 เก็บภาษีอากรตามขั้นตอนนี้เป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้ผู้เสีย
 ภาษี เกิดความเกรงกลัวกฎหมายขึ้น เพื่อที่จะได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายยิ่งขึ้น และยอม
 ก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อการจัดเก็บภาษีอากรในปีงบประมาณปีต่อ ๆ ไป ซึ่งถือว่ามาตรการ
 ในการเพิ่มเจ้าหน้าที่ตรวจสอบอีก ๕ นายนั้น เป็นมาตรการที่ดีอันหนึ่ง

ระบบการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลตามประมวลรัษฎากร

รูปที่ ๒

ระบบการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล*

* เจ้าพนักงานประเมินอาจจะทำการประเมินเรียกเก็บจากผู้เสียภาษีก่อนถึงกำหนดระยะเวลายื่นแบบแสดงรายการได้ ตามมาตรา ๘๘ ทวิ.

ประมวลระบฎการไต่ถามระบบการจดทะเบียนภาษีเงินได้นิติบุคคลไว้ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ หักภาษี ณ ที่จ่าย ภาษีเงินได้นิติบุคคลประมวลระบฎการไต่ถามหนดให้จดทะเบียนภาษีโดยวิธีการหักภาษีไว้ ณ ที่จ่าย และนำส่งภายในระยะเวลาที่กฎหมายประมวลระบฎการไต่ถามหนดไว้

ภาษีเงินได้นิติบุคคล เฉพาะกรณีที่ถูกหักภาษี ณ ที่จ่ายตามมาตรา ๗๐ และมาตรา ๗๐ ทวิ ถือว่าเป็นการหักภาษี ณ ที่จ่ายเด็ดขาด โดยผู้เสียภาษีไม่ต้องนำเงินได้นั้นมารวมคำนวณเพื่อยื่นเสียภาษีตามขั้นตอนที่ ๒

ขั้นตอนที่ ๒ ยื่นตามรอบระยะเวลาบัญชี และหรือยื่นตามประมาณการครั้งรอบระยะเวลาบัญชี

ภาษีเงินได้นิติบุคคล สำหรับผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้นิติบุคคล (ยกเว้นนิติบุคคลที่มีทุนจดทะเบียนชำระแล้ว ตั้งแต่ ๑๐ ล้านบาทขึ้นไป หรือมียอดขายรับตั้งแต่ ๕๐ ล้านบาทขึ้นไปก่อนหักค่าใช้จ่ายใด ๆ) ต้องนำเงินได้ที่ได้รับจากการประกอบกิจการหรือเนื่องจากการประกอบกิจการมารวมคำนวณกำไรสุทธิ เพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลตามเงื่อนไขมาตรา ๖๕ ทวิ และมาตรา ๖๕ ทรี แห่งประมวลระบฎการ และยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีภายใน ๑๕๐ วัน นับแต่วันสุดท้ายของรอบระยะเวลาบัญชี

สำหรับกรณีบริษัท หรือห้างหุ้นส่วนจำกัด ที่มีเงินทุนจดทะเบียนชำระแล้วตั้งแต่ ๑๐ ล้านบาทขึ้นไป หรือมียอดขายรับตั้งแต่ ๕๐ ล้านบาทขึ้นไป ก่อนหักรายจ่ายหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ ให้จัดทำประมาณการกำไรจากการประกอบกิจการ หรือเนื่องจากการประกอบกิจการ หรือจะใดกระทำในรอบระยะเวลาบัญชี ๖ เดือน มายื่นเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล นับตั้งแต่วันแรกของรอบระยะเวลาบัญชี และคำนวณภาษีตามมาตรา ๖๕ ทวิ และมาตรา ๖๕ ทรี ภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันสุดท้ายของรอบระยะเวลา ๖ เดือน นับแต่วันแรกของรอบระยะเวลาบัญชี ๖ เดือน และเมื่อสิ้นสุดวันรอบระยะเวลาบัญชี (๑๒ เดือน) ให้นิติบุคคลนั้นนำเงินได้ที่ได้รับจากการประกอบกิจการหรือเนื่องจากการประกอบกิจการมารวมคำนวณกำไรสุทธิ เพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล ตามเงื่อนไข มาตรา ๖๕ ทวิ และมาตรา ๖๕ ทรี แห่งประมวลระบฎการ และยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีภายใน ๑๕๐ วัน นับแต่วันสุดท้ายของรอบระยะเวลา

เวลาบัญชี ส่วนภาษีเงินได้นิติบุคคลที่ไ้เสียไปแล้วจากการทำประมาณการกำไร ให้ถือเป็นเครดิตในการเสียภาษี ตามรอบระยะเวลาบัญชี

สำหรับภาษีหัก ณ ที่จ่ายตามชั้นตอนที่ ๑ ให้นำมาเครดิตออกจากภาษีที่ต้องชำระจริงตามชั้นตอนที่ ๒ เหลือเท่าใดให้ชำระเท่านั้น

ชั้นตอนที่ ๓ เจ้าพนักงานประเมินทำการประเมินเรียกเก็บ ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้นิติบุคคล ที่เสียภาษีไว้ในชั้นตอนที่ ๑ และตามชั้นตอนที่ ๒ ไม่ครบถ้วน จะต้องถูกประเมินเรียกเก็บ เมื่อเจ้าพนักงานประเมินมีหลักฐานที่แสดงไว้ว่าผู้เสียภาษีเงินได้นิติบุคคลเสียภาษีไว้ไม่ครบถ้วน

การบริหารงานจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล

ชั้นตอนที่ ๑ กรณีหักภาษี ณ ที่จ่าย ทางสำนักงานสรรพากรจังหวัดเชียงใหม่ ใ้ค้อออกหนังสือขอความร่วมมือในการเสียภาษี และชี้แจงแนะนำการหักภาษีไว้ ณ ที่จ่ายให้ถูกต้อง ไปยังผู้มีหน้าที่หักภาษีไว้ ณ ที่จ่าย

ชั้นตอนที่ ๒ กรณีจัดเก็บโดยวิธีการที่ผู้เสียภาษียื่นแบบแสดงรายการเสียภาษี ทางสำนักงานสรรพากรจังหวัดเชียงใหม่ มิได้ใช้มาตรการใด ๆ ในการบริหารงานจัดเก็บภาษีตามชั้นตอนนี้ เพียงแต่ใช้การวิเคราะห์หาข้อผิดพลาดในแบบแสดงรายการเท่านั้น

ชั้นตอนที่ ๓ เจ้าพนักงานทำการประเมินเรียกเก็บ โดยการออกหมายเรียกตรวจสอบ หน่วยงานที่ถือปฏิบัติคือหน่วยงานตรวจสอบภาษีอากร โดยอาศัยข้อมูลจาก

- หน่วยงานกำหนดรายรับขั้นต่ำ และหน่วยงานภาษีการค้าเหมา
- หน่วยงานวิเคราะห์แบบนิติบุคคล
- หน่วยงานสืบสวนและประมวลหลักฐาน
- หน่วยงานเก็บรักษาแบบเงินได้นิติบุคคล

จากการศึกษาถึงระบบการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล และการบริหารงานจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล จะเห็นได้ว่า

ขั้นตอนที่ ๑ การจัดเก็บโดยวิธีการหักภาษี ณ ที่จ่าย จะใช้วิธีเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา นับว่าเป็นมาตรการที่ค่อนข้างหนึ่ง

ขั้นตอนที่ ๒ กรณียื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีตามรอบระยะเวลาบัญชี และหรือยื่นตามประมาณการครึ่งรอบระยะเวลาบัญชี ผู้บริหารงานจัดเก็บภาษีอากรมิได้ใช้มาตรการอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อที่จะช่วยลดงานในขั้นตอนที่ ๓ เพียงแต่ใช้การวิเคราะห์หาข้อผิดพลาดในแบบแสดงรายการเท่านั้น ซึ่งวิธีการนี้ไม่สามารถจะช่วยลดงานในขั้นตอนที่ ๓ ได้มากนัก เพราะผู้วิเคราะห์ไม่สามารถหาข้อมูลในปัจจุบันได้ เพียงแต่อาศัยข้อมูลเดิมในการวิเคราะห์เท่านั้น ซึ่งผู้บริหารงานควรจะได้หาวิธีการที่จะทำให้ได้ข้อมูลมาเพื่อใช้เป็นมาตรการจัดเก็บภาษีอากรในขั้นตอนนี้

ขั้นตอนที่ ๓ เนื่องจากการจัดเก็บภาษีอากรตามขั้นตอนนี้ มีได้ลดลงมากนัก เนื่องจากการจัดเก็บภาษีอากรตามขั้นตอนที่ ๒ ไม่สามารถช่วยลดงานตามขั้นตอนนี้ได้ แต่การที่ผู้บริหารงานจัดเก็บภาษีอากรได้เพิ่มเจ้าหน้าที่ช่วยงานตรวจสอบภาษีอากรอีก ๕ นาย ตามที่ได้อธิบายมาแล้วในเรื่องของการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ก็ย่อมมีผลทำให้การจัดเก็บภาษีอากรตามขั้นตอนนี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพได้

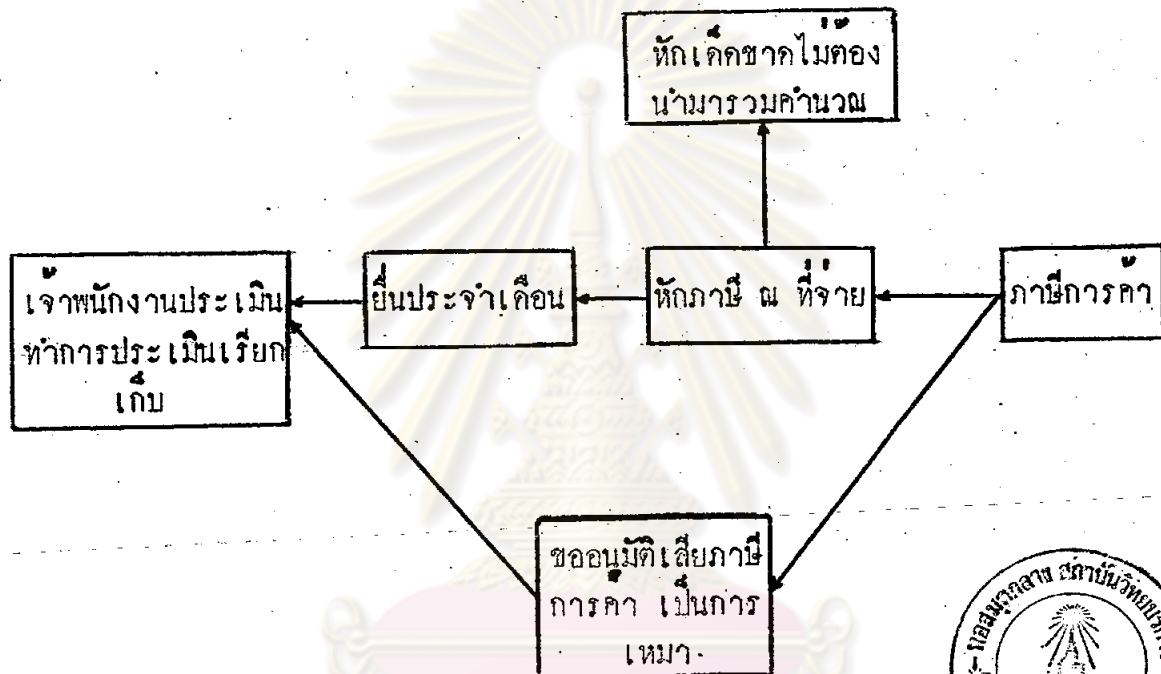
ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ระบบการจัดเก็บภาษีการค้าตามประมวลรัษฎากร

รูปที่ ๓

ระบบการจัดเก็บภาษีการค้า

เมื่อผู้ประกอบการค้าได้ยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีประจำเดือนแล้ว ผู้ประกอบการค้าจะต้องนำรายรับตลอดปีภาษีหรือตลอดระยะเวลาบัญชีมารวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้อีกครั้งหนึ่ง หากผู้ประกอบการค้ามีฐานะเป็นบุคคลธรรมดาจะต้องยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา, หากผู้ประกอบการค้ามีฐานะเป็นนิติบุคคลก็จะต้องยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล และในกรณีขออนุมัติเสียภาษีการค้าเป็นการเหมา ก็ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกันตามที่ได้อธิบายมาแล้ว

หลักเกณฑ์ในการขออนุมัติเสียภาษีการค้าเป็นการเหมา

๑. ต้องเป็นผู้ประกอบการค้ารายย่อย
๒. ผู้ประกอบการค้าไม่เคยมีรายรับในเดือนใดถึง ๓๐,๐๐๐.- บาท

ประมวลรัษฎากรได้วางระบบการหักเก็บภาษีการค้าไว้ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ หักภาษี ณ ที่จ่าย ภาษีการค้าประมวลรัษฎากรได้กำหนดให้หักเก็บภาษี โดยวิธีการหักภาษีไว้ ณ ที่จ่าย และนำส่งภายในระยะเวลาที่กฎหมายประมวลรัษฎากรได้กำหนดไว้

ภาษีการค้าเฉพาะกรณีที่ถูกหักภาษี ณ ที่จ่าย ตามมาตรา ๗๘ จดทุก ให้ถือเป็นการหักภาษีไว้ ณ ที่จ่ายเด็ดขาด โดยที่ผู้เสียภาษี (ผู้ประกอบการค้า) ไม่ตองนำรายรับที่ถูกหักภาษีไว้ ณ ที่จ่าย มารวมคำนวณเพื่อเสียภาษีตามขั้นตอนที่ ๒

ขั้นตอนที่ ๒ ยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีประจำเดือน หรือขออนุมัติเสียภาษีการค้าเป็นการเหมา

ยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีประจำเดือน

สำหรับผู้ประกอบการค้าที่ไม่เข้าหลักเกณฑ์ขออนุมัติเสียภาษีการค้าเป็นการเหมาได้ ผู้ประกอบการค้าต้องนำรายรับที่ถูกหักภาษีไว้ ณ ที่จ่าย และหรือรายรับที่มีได้ถูกหักภาษีไว้ ณ ที่จ่าย นำมารวมกันเพื่อยื่นเสียภาษีการค้าประจำเดือนภายในวันที่ ๑๕ ของเดือนถัดไป ในกรณีที่ผู้ถูกหักภาษีการค้าไว้ ณ ที่จ่าย ให้นำเงินภาษีที่ถูกหักภาษีไว้ ณ ที่จ่าย มาเครดิตออกจากภาษีการค้าที่ต้องชำระจริง เหลือเท่าใดก็ให้ชำระเท่านั้น

ขออนุมัติเสียภาษีการค้าเป็นการเหมา

สำหรับผู้ประกอบการค้ารายย่อยที่ขออนุมัติเพื่อเสียภาษีการค้าเป็นการเหมาให้ยื่นเสียภาษีในวันที่ขออนุมัติเพื่อเสียภาษีการค้าเป็นการเหมา

ขั้นตอนที่ ๓ เจ้าพนักงานประเมินค่าการประเมินเรียกเก็บ ผู้มีหน้าที่เสียภาษี

การค้า (ผู้ประกอบการค้า) ที่เสียภาษีการค้าไว้ในขั้นตอนที่ ๑ และขั้นตอนที่ ๒ ไม่ครบถ้วนจะต้องถูกประเมินเรียกเก็บ เมื่อเจ้าพนักงานประเมินมีหลักฐานที่แสดงได้ว่าผู้เสียภาษีการค้าเสียภาษีไว้ไม่ครบถ้วน

การบริหารงานจัดเก็บภาษีการค้า

ขั้นตอนที่ ๑ กรณีหักภาษีการค้า ณ ที่จ่าย สำนักงานสรรพากรจังหวัดเชียงใหม่ จะออกหนังสือขอความร่วมมือในการเสียภาษี และชี้แจงแนะนำการหักภาษีการค้า ณ ที่จ่าย ให้ถูกต้องไปยังผู้มีหน้าที่หักภาษีการค้าไว้ ณ ที่จ่าย

ขั้นตอนที่ ๒ ยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีประจำเดือน หรือขออนุมัติเสียภาษีการค้าเป็นการเหมา

ยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีประจำเดือน การบริหารงานจัดเก็บภาษีอากร ในขั้นตอนนี้ จะทำการกำหนดรายรับขั้นต่ำ โดยจัดส่งเจ้าหน้าที่ออกไปทำการสำรวจหาข้อมูล และศึกษาถึงสภาพข้อเท็จจริงของผู้ประกอบการค้า (หลักเกณฑ์ในการหาข้อมูลดังกล่าวจะต้องกระทำ ๓ ช่วงด้วยกันคือ ช่วงคนเดือน, ช่วงกลางเดือน, และช่วงปลายเดือน) เพื่อให้เป็นข้อมูลในการคำนวณรายรับขั้นต่ำของผู้ประกอบการค้าแต่ละราย หน่วยงานที่ปฏิบัติก็คือ หน่วยงานกำหนดรายรับ

การขออนุมัติเสียภาษีการค้าเป็นการเหมา การบริหารงานจัดเก็บภาษีอากร ในขั้นตอนนี้ จะใช้หลักเกณฑ์ในการหาข้อมูลเพื่อใช้คำนวณหารายรับของผู้ประกอบการค้า เช่นเดียวกับหลักเกณฑ์ในการกำหนดรายรับขั้นต่ำ เพื่อจะได้ใช้ข้อมูลที่ไต่มาพิจารณาว่าควร จะอนุมัติให้ผู้ประกอบการรายนั้น ๆ สามารถเสียภาษีการค้าเป็นการเหมาได้หรือไม่ หน่วยงานที่ปฏิบัติก็คือ สำนักงานสรรพากรอำเภอเมืองเชียงใหม่ และหน่วยงานภาษีการค้าเหมา

ขั้นตอนที่ ๓ เจ้าพนักงานประเมินค่าการประเมินเรียกเก็บ โดยการออกหนังสือเชิญพบ หรือหมายเรียกตรวจสอบ หน่วยงานที่ปฏิบัติก็คือ หน่วยงานตรวจสอบภาษีอากร โดยอาศัยข้อมูลจาก

- หน่วยงานกำหนดรายรับขั้นต่ำ และหน่วยงานภาษีการค้าเหมา
- หน่วยงานวิเคราะห์แบบภาษีการค้า
- หน่วยงานเก็บรักษาแบบภาษีการค้า
- หน่วยงานสืบสวนและประมวลหลักฐาน
- หน่วยงานทะเบียนการค้า

จากการศึกษาถึงระบบการจัดเก็บภาษีการค้า และการบริหารงานจัดเก็บภาษีการค้า จะเห็นได้ว่า

ขั้นตอนที่ ๑ การจัดเก็บโดยวิธีการหักภาษี ณ ที่จ่าย จะใช้วิธีเดียวกับการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา นับว่าเป็นมาตรการที่ค่อนข้างหนึ่ง

ขั้นตอนที่ ๒ ยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีประจำเดือน หรือขออนุมัติเสียภาษีการค้าเป็นการเหมา

ยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีประจำเดือน

ตามขั้นตอนนี้ ผู้บริหารงานจัดเก็บภาษีฯ ได้ออกทำการกำหนดรายรับขั้นต่ำ และในการกำหนดรายรับขั้นต้นนั้น ได้ใช้วิธีการคำนวณหายอดรายรับโดยใช้วิธีการออกสำรวจหาข้อมูล ๓ ครั้ง (ช่วงต้นเดือน, ช่วงกลางเดือน และช่วงปลายเดือน) เพื่อหาค่าเฉลี่ย แล้วจึงนำค่าเฉลี่ยนั้นมาใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดรายรับขั้นต่ำ ซึ่งเป็นการจัดเก็บภาษีอย่างยุติธรรมแก่ผู้ประกอบการค้าโดยทั่วไป

การใช้วิธีการกำหนดรายรับนั้น ทำให้ได้ข้อมูลในการจัดเก็บภาษีการค้า เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการจัดเก็บภาษีในขั้นตอนที่ ๓ และหากสามารถกำหนดได้อย่างยุติธรรมแล้ว ย่อมมีผลทำให้สามารถจัดเก็บภาษีในขั้นตอนนี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และยังสามารถช่วยลดการจกเก็บภาษีอากรในขั้นตอนที่ ๓ ด้วย

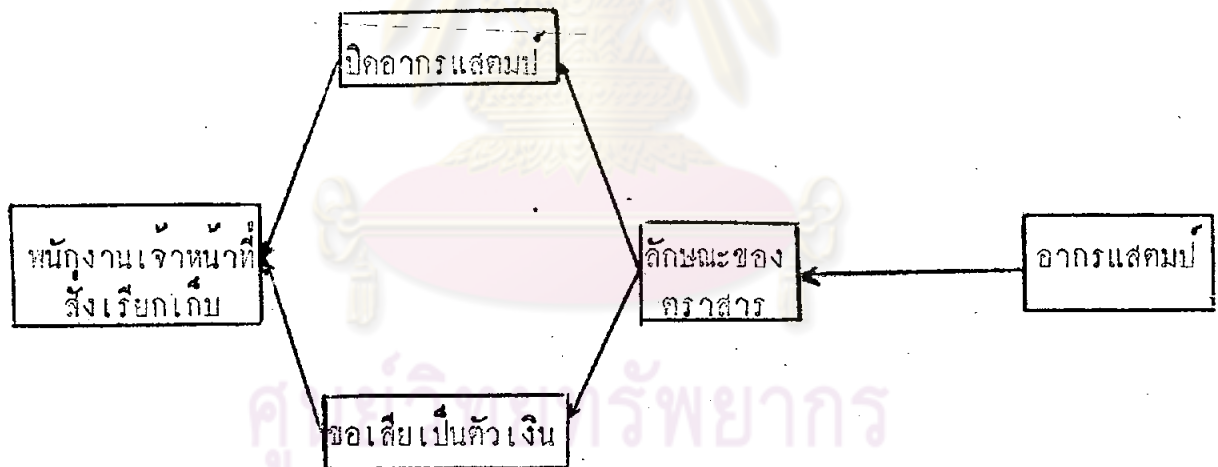
การขออนุมัติเสียภาษีการค้าเป็นการเหมา ประมวลรัษฎากรได้วางหลักเกณฑ์ในการขออนุมัติให้เสียภาษีการค้าเป็นการเหมาได้ ก็เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ประกอบการค้า เพื่อป้องกันความผิดพลาดในการอนุมัติให้เสียภาษีการค้าเป็นการเหมาได้ และทำให้การจกเก็บภาษีอากรในกรณีเป็นไปอย่างยุติธรรม จึงได้ใช้หลักเกณฑ์เช่นเกี่ยวกับการกำหนดรายรับขั้นต่ำเพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริงมา เพื่อใช้พิจารณาอนุมัติให้เสียภาษีการค้าเป็นการเหมาได้ การที่กฎหมายยอมให้ผู้ประกอบการค้าเสียภาษีเป็นการเหมาได้ และผู้บริหารงานจัดเก็บภาษีได้ใช้วิธีการดังกล่าวนี้ในการจัดเก็บภาษีอากร ทำให้สามารถช่วยลดงานในขั้นตอนที่ ๓ ได้ นับว่าเป็นมาตรการที่ค่อนข้างหนึ่ง

ขั้นตอนที่ ๓ เนื่องจากการจัดเก็บภาษีฯ ตามขั้นตอนนี้ไต่ลดลงมาก เนื่องจากการจัดเก็บภาษีอากรตามขั้นตอนที่ ๑ และขั้นตอนที่ ๒ ช่วยลดงานในขั้นตอนนี้ได้มาก และยังให้ข้อมูลต่าง ๆ ในการจัดเก็บภาษีอากร จึงทำให้การจัดเก็บภาษีอากรตามขั้นตอนนี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับผู้บริหารงานจัดเก็บภาษีได้เพิ่มเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานตรวจสอบภาษีอากร ก็ยิ่งทำให้ผลการจัดเก็บตามขั้นตอนนี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ระบบการจัดเก็บอากรแสตมป์ตามประมวลรัษฎากร

รูปที่ ๕

ระบบการจัดเก็บอากรแสตมป์

* เฉพาะการจัดเก็บซึ่งยังคงใช้อยู่ในปัจจุบันเท่านั้น

แต่เนื่องจากการควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติเกี่ยวกับอากรแสตมป์นั้น ต้องทำการตรวจสอบ ณ สถานที่ประกอบการค้าของผู้เสียภาษีอากร และต้องตรวจสอบหลักฐานเกี่ยวกับเอกสารต่าง ๆ ตลอดจนต้องทำการยึดหลักฐานกลับมาตรวจสอบที่สำนักงานสรรพากรอีกครั้งหนึ่ง หากใช้มาตรการนี้แล้ว ผู้เขียนคิดว่าจะต้องใช้เจ้าหน้าที่จำนวนมาก และการตรวจสอบก็ย่อมไม่ไฉด เพราะเพียงแต่ผู้เสียภาษีอากรผู้ว่าตนจะต้องถูกตรวจสอบ ก็จัดการปิดแสตมป์ และชี้ค้ำเสียให้ถูกต้อง ก่อนมอบเอกสารหรือหลักฐานต่าง ๆ ให้เจ้าหน้าที่ที่มาทำการควบคุม ตรวจสอบเท่านั้น ก็จะพินิจ

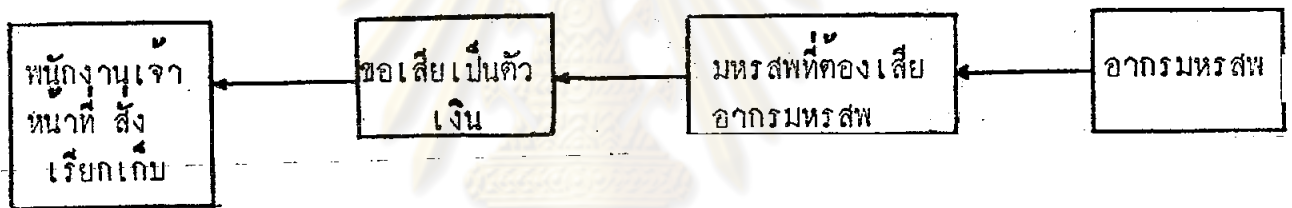
ในชั้นตอนที่ ๒ นั้น เมื่อการจัดเก็บอากรแสตมป์ตามชั้นตอนที่ ๑ ไม่สามารถลดงาน และให้ขอมูลเพื่อใช้เป็นหลักฐานในการจัดเก็บภาษีอากรตามชั้นตอนที่ ๒ ได้ ก็ย่อมทำให้หน่วยงานตรวจสอบภาษีอากรไม่สามารถจัดเก็บอากรแสตมป์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ระบบการจัดเก็บอากรมหรสพตามประมวลรัษฎากร

รูปที่ ๕

ระบบการจัดเก็บอากรมหรสพ

ศูนย์วิทยุโทรศัทพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เฉพาะการจัดเก็บซึ่งยังคงใช้อยู่ในปัจจุบันเท่านั้น, มหรสพที่ต้องเสียอากรมหรสพ
ในปัจจุบัน ประกอบด้วย

๑. มหรสพภาพยนตร์
๒. มหรสพผสมภาพยนตร์
๓. สถานโหวดลิ้ง
๔. สถานแข่งมา

ประมวลรัษฎากร ใ้ลวงระบบการจ้กเก็บอากรมหรสพไว้ดังนี้

ชั้นตอนที่ ๑ อากรมหรสพทุกประเภท ใ้ใหญ่เสียภาษีอากรมจ้กทำค้วมหรสพ หรือซื้อค้วมหรสพของกรมสรรพากร เป็นค้วเงินก่อนที่จ้นำไปจ้จำหน่ายใ้แก่ผู้ซื้อหรือผู้ชม ยกเว้นอากรมหรสพประเภทสถานโบล้ดง ใ้หน้าแผนจ้กแถมที่ใ้มีผู้เล่นไปแลวน้มาขอเสียอากรม เป็นค้วเงิน

ชั้นตอนที่ ๒ พนักงานเจ้าหน้าที่ มีอำนาจสั่งเรียกเก็บค่าอากรมหรสพใ้ได้ เมื่อปรากฏว่าเจ้าของมหรสพมิใ้เสียอากรมหรสพ หรือเสียอากรมหรสพใ้ไม่ครบถ้วน

การบริหารงานจ้กเก็บอากรมหรสพ

ชั้นตอนที่ ๑ การบริหารงานจ้กเก็บอากรมหรสพ จะใ้ใช้วิธีการออกหนังสือขอความร่วมมือในการเสียภาษี และอำนวยความสะดวกใ้แก่เจ้าของมหรสพที่จ้จะขอเสียอากรมหรสพใ้ในวันหยุดราชการ, ตรวจตราสอดส่องการปฏิบัติเกี่ยวกับอากรมหรสพ และใ้มาตรการควบคุมและตรวจสอบเกี่ยวกับอากรมหรสพ หน่วยงานที่ปฏิบัติคือ สำนักงานสรรพากรอำเภอเมืองเชียงใหม่, หน่วยงานคลังอากรมแสดมป์และอากรมหรสพ และหน่วยงานพิเศษที่จ้จัดตั้งขึ้นเพื่อควบคุม และตรวจสอบการปฏิบัติเกี่ยวกับอากรมหรสพ

ชั้นตอนที่ ๒ ทำการออกหนังสือเชิญพบ หรือออกหมายเรียกแล้วแต่กรณี เพื่อสั่งเรียกเก็บค่าอากรมหรสพ พนักงานที่ปฏิบัติคือ หน่วยงานตรวจสอบภาษีอากรม โดยอาศัยข้อมูลจาก

- หน่วยงานคลังอากรมแสดมป์และอากรมหรสพ
- หน่วยงานพิเศษที่จ้จัดตั้งขึ้นเพื่อควบคุมและตรวจสอบการปฏิบัติเกี่ยวกับอากรมหรสพ

จากการศึกษาถึงระบบการจ้กเก็บอากรมหรสพ และการบริหารงานจ้กเก็บอากรมหรสพ จะเห็นใ้ได้ว่า

ชั้นตอนที่ ๑ การออกหนังสือขอความร่วมมือในการเสียภาษีไปยังผู้ชมภาพยนตร์ สามารถป้องกันกรั่วไหลหรือการหลีกเลี่ยงอากรมหรสพใ้ได้, การอำนวยความสะดวกใ้แก่

เจ้าของมหรสพที่จะขอเสียอากรมหรสพได้ในวันหยุดราชการ ก็เป็นมาตรการที่ดี เพราะทำให้ผู้เสียภาษีอากรไม่จำเป็นต้องใช้เงินจำนวนมากนักในการซื้อตั๋วมหรสพแต่ละครั้ง เพราะสามารถซื้อตั๋วมหรสพได้ทุกวัน ซึ่งก็นับได้ว่าเป็นวิธีการที่ดี การตรวจตราสอดส่องการปฏิบัติ ตลอดจนการใช้มาตรการควบคุมและตรวจสอบเกี่ยวกับอากรมหรสพนั้น เป็นมาตรการที่ดี เพราะสามารถทำให้การจักเก็บอากรมหรสพในชั้นตอนนี้เป็นไปตามสภาพความเป็นจริงมากที่สุด เพราะกฎหมายได้กำหนดวิธีการต่าง ๆ ให้เจ้าของมหรสพต้องปฏิบัติอย่างรัดกุม ทำให้ไม่สามารถหลีกเลี่ยงอากรมหรสพได้ และสามารถพบประเด็นความผิดได้ง่าย (ตามที่ได้อธิบายมาแล้วในบทที่ ๒) จึงทำให้ผลงานจักเก็บในชั้นตอนที่ ๒ และหากจะทำการจักเก็บตามชั้นตอนที่ ๒ ก็สามารถกระทำได้ง่ายเพราะหลักฐานต่าง ๆ ตามชั้นตอนที่ ๑ สามารถนำมาใช้เป็นหลักฐานในการจักเก็บอากรมหรสพได้ในชั้นตอนที่ ๒

ชั้นตอนที่ ๒ การจักเก็บตามชั้นตอนนี้ สามารถจักเก็บได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะผลของการจักเก็บในชั้นตอนที่ ๑ สามารถลดงานจักเก็บภาษีอากร และให้ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นประโยชน์ในการจักเก็บอากรตามชั้นตอนนี้

สรุป

การบริหารงานจักเก็บภาษีอากรในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ นั้น โดยส่วนใหญ่ นับว่าวิธีการบริหารงานจักเก็บภาษีอากรอยู่ในขั้นดี เพราะสามารถหาข้อมูลต่าง ๆ ตลอดจน การจักเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้สามารถช่วยผลงานตามชั้นตอนต่าง ๆ ลงได้

โดยปกติแล้ว หัวใจของการจักเก็บภาษีอากรตามประมวลรัษฎากรนั้น จะอยู่ในชั้นตอนที่ ๑ และชั้นตอนที่ ๒ ยกเว้นการจักเก็บอากรแสตมป์และอากรมหรสพจะอยู่ในชั้นตอนที่ ๑

การบริหารงานจักเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และภาษีการค้ำ ผู้บริหารงานจักเก็บภาษีอากร สามารถจักเก็บภาษีได้อย่างมีประสิทธิภาพในชั้นตอนที่ ๑ และ ๒ ทำให้การจักเก็บภาษีอากรในชั้นตอนที่ ๓ ลดน้อยลง และสามารถจักเก็บได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะสามารถใช้ข้อมูลในชั้นตอนที่ ๑ และชั้นตอนที่ ๒ มาใช้เป็นประโยชน์ในการจักเก็บ

ภาณีอากรในชั้นตอนที่ ๓

การบริหารงานจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล การบริหารงานจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลนั้น สามารถจัดจกกับไคตามชั้นตอนที่ ๑ อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ในชั้นตอนที่ ๒ นั้น มีไคใช้มาตรการอย่างไคอย่างหนึ่งที่จะให้ไคข้อมูลมาเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการจัดเก็บภาณีอากรในชั้นตอนที่ ๓ นับไคว่าการบริหารงานจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลนั้น ยังไม่ไคเท่าที่ควร

การบริหารงานจัดเก็บอากรแสตมป์ การบริหารงานจัดเก็บอากรแสตมป์นั้น มีการบริหารงานจัดเก็บเพียง ๒ ชั้นตอนเท่านั้น การบริหารงานจัดเก็บอากรแสตมป์นั้น ชั้นตอนที่ ๑ ยังไม่สามารถจัดเก็บไคอย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และยังไม่สามารถที่จะให้ข้อมูลเพื่อใช้ในการจัดเก็บในชั้นตอนที่ ๒ ไคเต็มที่

การบริหารงานจัดเก็บอากรมหรสพ มีการบริหารงานจัดเก็บอากรมหรสพเพียง ๒ ชั้นตอน เช่นเดียวกับการจัดเก็บอากรแสตมป์ แต่สามารถบริหารงานจัดเก็บภาณีอากรไคอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งชั้นตอนที่ ๑ และชั้นตอนที่ ๒

กันั้นผู้เขียนมีความคิดเห็นว่ ผู้บริหารงานจัดเก็บภาณีอากรควรที่จะหาวิธีการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล ในชั้นตอนที่ ๒ เพื่อที่จะทำให้ผลการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลในชั้นตอนที่ ๒ สามารถระหว่ไคไคขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และยังใช้ข้อมูลที่ไคในชั้นตอนที่ ๒ มาเป็นประโยชน์ในการจัดเก็บภาณีอากรในชั้นตอนที่ ๓ วิธีการดังกล่าวก็คือ ผู้บริหารงานจัดเก็บภาณีอากร ต้องหาการศึกษาถึงนิติบุคคลไคที่ประกอบการค้าเป็นเป็นผู้ผลิต หรือต้องหาบัญชีคุมสินค้าตามประมวลรัษฎากร เมื่อไคนิติบุคคลเหล่านั้นมาแล้ว ก็หาการจกแบ่งขนาดของนิติบุคคลนั้นออกเป็น ๓ ขนาด คือ ขนาดเล็ก, ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ แล้วจึงออกหาการควบคุมสินค้าคงคลังของนิติบุคคลนั้นในช่วงระยะเคือนสุดท้ายของรอบระยะเวลาบัญชี โดยเริ่มตนจากธุรกิจขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก เมื่อไคหาการสำรวจสินค้าคงคลังแล้ว ผู้ประกอบการค้าไคไม่สามารถที่จะหาการแก้ไขสินค้าคงคลังให้สูงกว่าความเป็นจริงไค ซึ่งคามปกติแล้วหากไม่มีการสำรวจสินค้าคงคลัง นิติบุคคลเหล่านั้นอาจจะหาการกำหนดราคาสินค้าคงคลังปลายปีให้สูงกว่าขอเท็จจริงไคไค เพื่อหาให้กำไรสุทธิในรอบ

ระยะเวลาบัญชีนั้นต่ำกว่าขอเท็จจริง ทำให้รัฐจัดเก็บภาษีอากรได้น้อยกว่าที่ควรจะได้ หากผู้บริหารงานจัดเก็บภาษีอากรใช้วิธีการสำรวจสินค้าคงคลังปลายปีในช่วง เดือนสุดท้ายของรอบระยะเวลาบัญชี ผู้เขียนมีความเห็นว่าจะทำให้ผลการจัดเก็บภาษีอากรในชั้นตอนที่ ๒ และชั้นตอนที่ ๓ ของการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

ส่วนเรื่องการปรับปรุงแก้ไขการจัดเก็บอากรแสตมป์นั้น ผู้เขียนคิดว่าควรที่จะมีการแก้ไขระบบการจัดเก็บภาษีอากรแสตมป์ โดยกำหนดให้การกระทำตราสารใดที่ต้องเสียอากรแสตมป์นั้น จะต้องให้เจ้าพนักงานของรัฐลงนามรับรู้ จึงจะถือว่าการกระทำตราสารนั้น ถูกต้องและมีผลบังคับตามกฎหมาย ตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวผู้เขียนมีความคิดเห็นว่า จะใช้ได้ดีกว่าระบบการจัดเก็บภาษีอากรที่เป็นไปในปัจจุบันนี้ เพราะเดิมนั้นระบบการจัดเก็บอากรแสตมป์ไม่เอื้ออำนวยในการจัดเก็บอากรแสตมป์มากนัก เพราะผู้เสียอากรจะไม่เสียอากรแสตมป์เลยก็ได้ และเจ้าหน้าที่สรรพากรจะไม่รู้ใครโดยที่ผู้ต้องเสียอากรแสตมป์ไปปฏิบัติถูกต้องตามกฎหมาย หรือไม่ จนกว่าจะมีการตรวจเท่านั้นจึงจะสามารถเรียกเก็บค่าอากรแสตมป์ได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย